

Sjónarmið

Ein paraply í høvdið á Jógvan Jespersen

Nær hefur ein nýggi yrking seinast staðið á skránni hjá Útvarpinum, og væl at merkja, ein yrking, har teir rinda høvundanum ta upphædd, sum sáttmálin millum Rithøvundafelagið og Útvarpið ásetur? Fimm ár síðani? Tíggju ár síðani? Eg kenni ikki árstalið. Men tað er okkurt sum bendir á, at útvarpsstjórin Jógvan Jespersen hefur fingið tað fiksa hugskotið at føroyingar meir og minni góvust við at skriva yrkingar um tað mundi, tá Hans Andrias Djurhuus doyði. Ella kanska er hugskotið upptafur eldri. Støvut arvagóðs frá Bryggjubakkatíðni tá sama røddin, ið læs yrkingar, løtu seinni hostaði veðurtíðindini út í mikrofonina. Í øllum forúm skal tú vera lík fyri at koma í Útvarpið, og eitt talandi dømi í so máta, er hin annars deiliga sunnudagseinnapartssendingin hjá Janusi Mohr. Umgyrdur av stásiligum deydningum, leysir og lidnir av øllum sum eitur pengar, verður lisið og sungið um teir høvisku dagar, tá sólin dagin langa skein í Føroyum.

Sjálvandi kann tað at fjálga um skaldskap tulkast ymsar vegir. Tá Kirkjurnar á havsins botni í 1993 vóru innstillaðar til Norðurlandsku Bókmentaheldurslønina, hevði Útvarpið eitt lítið prát við meg, og í tí sambandinum las eg eisini tvær yrkingar upp úr bókini. Sjálvandi kann

tað prátið og upplesturin tulkast sum stuðul til skaldskap. Men spurningurin eg seti mær, er hví stuðulin ikki eins væl kann merkja klingandi myntir í lummanum hjá skaldinum. Mær kunnugt eru Janus Mohr og eg nøkulunda eins innrættaðir. Báðir hava brúk fyri mati á borðið og klæðir á kroppin. Men meðan hann fær pengar fyri at tosa um eitt farið litterert tíðarskeið, fái eg onki fyri at skriva yrkingar, ella grovari sagt, fyri at framleiða føroyskan skaldskap.

Eg havi skilt, at arbeiðssetningurin hjá útvarpsnevndini er at fylgja við, so at sendingarnar hava eitt »...fjøl-broytt, mentunarlígt og upplýsandi innihald...«, sum tað stendur í útvarpslógini. Og sum vanligt er, fáa teir eisini fundarpengar og møgular ferðatvæðslur rindaðar. Øll, sum á einhvønn hátt eru knýtt at Útvarpinum fáa samsýning, og hetta er eisini galdandi fyri nakrar føroyskar prosahøvundar og umsetarar. Men ta talan snýr seg um nýggju yrkjararnar, verður bummur settur í hørðina.

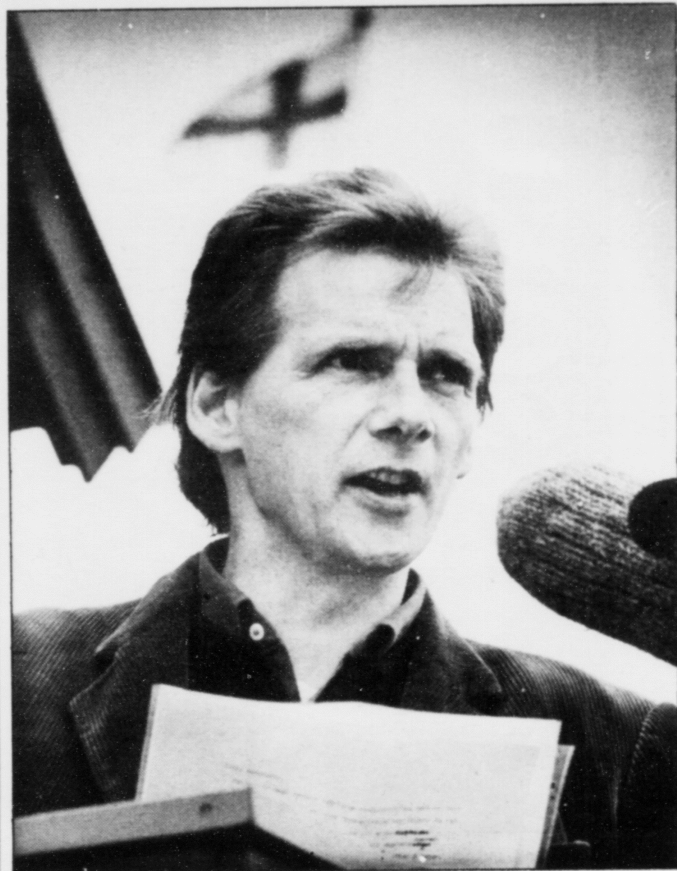
Skriva vit yngru yrkjarar vánaligari enn okkara deyðu skaldabroður? Spurningurin er púra burturvíð, líka so vónleysur sum at seta Poul F. Joensen upp móti Nólsoyar Páll ella Sjóarbondanum. Hvørt tíðarskeið hefur sítt egnu litterera útrykk, og fólk leitar til skaldskapin, tá orð skulu festast á nýggjar kenslur og tankar.

Akkurat hvussu broytingin fer fram, veit eg ikki. Men sensitiviteturin ella innarligheitin er munandi skerpt í tí nýggja skaldskapinum. Ætla tú við einum konufólki, og teskar henni í oyra brot úr eini kærleiksyking hjá t.d. Jóannes Bónða um fljóð og kallmann á ástarvingi, kanst tú vera visur í at fáa eina paraply í høvdið.

Møguliga hefur Jógvan Jespersen onkuntíð fingið eina paraply í høvdið. Okkurt er so galið við manninum, tá hann ger tað til eitt heilagt prinsipp at nokta yrkjarunum framat mikrofonini. Idealisman, sum klovnarnir prakka upp á skóldini, er onki annað enn kamuflerað vanvirðing.

Heðin Brú segði einaferð, at vit byggja ikki Føroyar av praktiskum ávum. Hasi orðini kunnu eisini flytast yvir á skaldskapin. Vit skriva heldur ikki yrkingar av praktiskum ávum. Yrkingin grør úr røtrunum ið festa okkum at jørðini. Hon fortelur um okkara trá, vónir og broytist viðhvørt til ein koyrl niður yvir nakkann á teimum sum gera okkum lívið súrt.

Eg havi onki imóti sunnudagseinnapartssendingini hjá Janusi Mohr. Tvørturmóti eri eg ein av hansara trúföstu lurtarum, og á sama hátt sum man merkir at útvarpsmaðurin Jóhann Mortensen dámar at gera sínar náttúrusendingar, er tað tyðiligt at Janus Mohr er góður við tað tilfar sum hann varpar út. Men tað er ikki rætt at Útvarpið í 1995 favoriserar eitt

farið litterert tíðarskeið. Eisini í dag skriva vit yrkingar, og eg haldi tað vera forbannað navstíva einum útvarpsstjóra sum sjálvur tjeinar kanska 30.000 krónur um mánaðin, fyri ikki at tosa um hatta beinið. Føroya Banki korrumpæði hann við, at tann persónurin skal nokta at rinda høvundum ta upphædd, sum sáttmálin millum Rithøvundafelagið og Útvarpið ásetur.

Ein spurningur er so um útvarpsnevndin móguliga hefur funnist at hansara framferðarhátti, sum ikki akkurat kann kallast at vera í samfjøð við tónan í lógini. Av gomlum vana og av djúpari mistrúgv til alt sum eitur alment eftirlit, fari eg at ivast í um teir hava gjørt nakað sum helst. Men um ikki so langa tíð verður kanska nýggjur útvarpsstjóri settur, og í mínum ónda sinni vóni eg, at fram-

ferðarhátturin hjá Jógvan Jespersen fer at raka hann aftur í nakkann við styrkin frá eini bommerang. Tað eigur ikki at bera til at ein stjóri kann vísa einum heilum ættarliði av skóldum durafjórðingin.

Jóanes Nielsen

Nýggjur banki sær dagsins ljós

Heimamissionin sett á stovn fyrsta føroyska nótabankan

Eitt gamalt mál, ið endiliga verður loyst úr lagdi. Tað kann av sonnum sigast um nýstovnaða nótabankan – HM-nótar – sum nú av álvara er farin undir virkið sitt.

Arbeitt hefur verið við hesum máli í eina tíð, og eftir at »bankastjórin«, Jón Heðin Tróndheim, fekk neyðugu teknisku útgerðina, kom rættiligið ferð á.

Teir fyrstu nótarir eru sendir út til tey kór og einstaklingar, ið hava fingið sær konti í HM-nótum.

Annars verður í HM-nótum miðað imóti at senda út tilfar tvær ferðir um árið.

Triggjar konti

Tað er nú einaferð so, at stulur og áhugamál hjá teimum syngjandi eru so ymsk. Og í eini roynd at røkka so mong av hesum sum gjørligt, bjóðar HM-nótar kundum sínum ikki færri enn triggjar ymskari konti.

Í fyrsta lagi er talan um vanligar kórsangir, í øðrum lagi um rútmiskar sangir og í triðja lagi um sangir til børn og yngri. Møguleiki er her at tekna seg fyri teirri røð ella røðum, tú hefur áhuga fyri – um árið svarandi til einar 15-20 sangir í hvørjari røð.

Og fyri at lætta um hjá kór-

leiðarum bjóðar bankin kundinum eina eyka tænastu: Eitt band, soleiðis at tú kanst fáa eina hómig av, hvussu sangirnir ljóða. Hetta band verður tó ikki sungið inn, men fyri tað mesta spælt beinleiðis av telduni.

Oneyðugt er at siga, at allir sangirnir koma at hava kristiligt innihald. Hesir verða fyri ein stóran part norðurlandskir, men verða

gívnir út á føroyskum máli. Miðað verður eisini imóti at geva út upprunatilfar á føroyskum.

Ikki er kostnaðarmikið at vera kundi í HM-nótum. Árliga haldaragjaldið fyri hvørja røð er bert 50 krónur, og kostnaðurin fyri tvey bond árliga er 60 krónur. Fyri hvørt eyka nótablað verða einans goldnar tvær krónur.

Áhugað kór, bólkar ella einstaklingar kunnu tekna seg sum haldara í HM-nótum við at venda sær til HM-skrivstovuna í Nesvik, tlf. 22533 ella telefaks 22544. Eisini ber til at fáa sendan ein faldara við nærri upplýsingum um HM-nótar.

s.b.

»Bankastjórin«
í HM-nótum, Jón
Heðin Tróndheim